

JÕHVIKAS

SOOMAA SÕPRADE INFOLEHT

NR. 51
detsember
2014

UUDISED ja KROONIKA

20.07-02.08.14 – Rahvusvaheline noorte
ehituslaager Tipu Looduskoolis

27.07.14 – Rahvusvaheline rabapäev
Soomaa rahvuspargis.

02.08.14 – „Tere Tipu!” VII kokkutulek

08.08-10.08.14 – Köpu Lasteaia laager
Tipu Looduskoolis

17.08.14 – Kultuuripärandi ja matkapäev
Soomaal.

08.09-14.10.14 – Loodushariduslikud
õppeprogrammid Tipu Looduskoolis

15.11.14 – Prügikoristus Soomaa jõgedel

17.11.14 – Sooülikooli koosolek Tipu
külamajas.

20.11.14 – Soomaa teemaplaneeringu
eskiisi tutvustus Kõrtsi-Tõramaal.

20.11-21.11.14 – Ulukiloendus Tipu
ulukiuurimise alal.

25.11.14 – Soomaa Sõprade Selts lõpetas
oma tegevuse. Selts kustutati Äriregistrist.

26.11.14 – Metsiseuuringu infopäev
Kõrtsi-Tõramaal.

01.12.14 – Soomaalaste õppereis Lahemaa
rahvusparki.

06.12.14 – Soomaa rahvuspargi
sünnipäevapidu.

Aastalõpp läheneb ja koos sellega on mööda saanud ka üks etapp Soomaa elus. Novembrikuu lõpuga sai ajaloo osaks Soomaa Sõprade Selts. Oma seitsmeteistkümnne tegevusaasta jooksul askeldasid sõbrad vaat et igas Soomaa nurgas. Nendest tegevustest on kogunenud hulgaliselt fotosid ja meenutusi ning mitmete uuringute aruandeid. Esialgu jääb avatuks Soomaa Sõprade Seltsi koduleht, sealsest galeriist leiate põnevaid fotosid koos korraldatud üritustest ja sõprade seltsist. Kodulehe materjalide haldajaks jääb Tipu Looduskool.

Tipu Looduskooli abiga ja sõprade eestvedamisel jätkame traditsioonilise niitmisvõistlusega “Soo-maa Vikatimees”. Soomaa rahvuspargi sündmustest ja uudistest annab jätkuvalt ülevaadet infoleht Jõhvikas. Ning kõiki Soomaa sõpru, kes soovivad oma õlga alla panna piirkonna arengule, kutsume ühinema

mittetulundusühinguga Tipu Looduskool.

Tänavu on Soomaal toimunud rida teadusuuringuid. Varakevadest alates on Soomaal askeldanud metsiseuurijad. Sügiskuudel alustati eksperimentaaluuringutega. Novembrikuu lõpus viidi Tipu ulukiuurimise alal läbi iga-aastane ulukite loendus. Tulemused olid nii keskmiste ringis. Loendajad nägid põtru, metskitsi ja metssigu. Nime said kirja ilves, kährlik ja karupere. Rõõmustav oli, et metskitsede arvukus hakkab näitama kasvunumbreid.

Detsembrikuu algus üllatas Soomaal paksu härmatise, kerge lume ning uduste hommikutega. Ligemale –15 kraadini ulatuv pakane kaanetas suuremad kraavid ning kahutas soopinna. Maantee serva ja kraavikaldale hakkasid joonistuma metsaelanike jäljeread.

KULTUURIPÄRANDI TÖÖGRUPI MOODUSTAMINE

22. jaanuaril 2015 Soomaal

SOOKOLL ANNAB TEADA

TIPU LOODUSKOOLI EHITUS

Tipu Looduskooli õuealal kerkis selle aasta suvel uus hoone – vabaõhuklass. Puitkonstruktsiooni maakiviseina- ja murukatusega projekteerisid Peep ja Maret Rosenberg. Hoonet ehitas Pärilin AS. Maakiviseina ladumise tööd võiks ka kunstiteosena kirjeldada. Hoone sobitub väga hästi maastikusse ja on sügisel kasutusel olnud õppeprogrammide läbiviimisel. Hoone on murukatusega. Katusemuru on hästi kavama läinud ja loodame, et ka liivatee ja kukeharjad tunnevad ennast katusel hästi.

2014. aasta kevadel alustasime parkla, teede ja jalgteede rajamisega. Sügiseks on rajatud üheksakohaline parkimisplats, bussiparkla, lisaparkla, ligipääs tuletõrje veevõtukohale ja osa planeeritud jalgteedest.

Ehitustööde läbiviimist rahastati LEADER programmi projektitoetustest. Omaosaluse panustas eekõige saksa partneriühing Minden-Lübbecke „Eesti Partnerid“ (Partner für Estland e.V.) ning ka endistest saksa vabatahtlikest asutatud ühing Mitwelt e.V. Oleme väga tänulikud suure panuse eest!

RAHVUSVAHELINE EHITUSLAAGER 2014

Eesti, saksa, belgia ja hollandi noortega algas 20. juulil selle aasta ehituslaager ja kaks nädalat hiljem oli uskumatult pikk nimekiri töödest teoks saanud. Lisaks sellele, et noored ehtasid laudu, pinke ja riuleid meie vabaõhuklassile, ehtasid laagrilised koolimaja varbaeda, parandasid Tipu matkaraja silte ja stende, paigaldasid uusi stende ja Tipu Looduskooli silti. Peale ehitustööde osaleti Oksa puisniidu hooldustöödel, kus niideti heina ning veeti kuivanud hein kokku. Rajati ka vabaõhuklassile murukatust. Aktiivse tööse tegevuse kiuste jõudti veel teha ekskursioone Soomaal, Pärnu linna ning osaleda Viljandi Folgil. Vaatamatu parmude rohkusele oli laagriliste meeleolu hea ja noortel motivatsioon panustada suur.

Järgmisel aastal toimub ehituslaager 26. juulist kuni 8. augustini, huvilised noored võivad juba praegu vabatahtlikuks kandideerida.

SEITSMES „TERE TIPU!“ KOKKUTULEK

2. augustil tulid umbes 80 endised ja praegused tipukad ning nende järeltulijad kokku, et tähistada juba seitsmendat korda „Tere Tipu!“ kokkutulekut. Jagati mälestusi ning uudistati Tipu Looduskooli tegevusi. Tipu kokkutuleku läbiviimist rahastas siseministeerium kohaliku omaalgatuse programmi vahenditest, Kõpu Vallavalitsus toetas supi näol.

EESTI-SAKSA NOORTEVAHETUS SOOMAAL

Koostöös TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia huvijuhi eriala tudengitega sai kevadel koostatud ning esitatud noorte vahetusprojekti. Projekt sai rahastuse ERASMUS + vahenditest. Projekti „Back to nature“ raames kohtuvad 2015. aasta veebruaris 8 päeva kestval vahetusel Eesti ja Saksa tudengid Soomaal, et jagada ja katsetada erinevaid meetoodilisi lähenemisi (maakeeli erinevaid vaatlemise viise) talvisele loodusele. Programmis on tegevusi nagu iglu ehitamine, tule puurimine, orienteerimine, jälgede lugemine. Noored soovivad arutleda säästva eluviisi ja taaskasutuse teemal. Mõlemast riigist osalevad vahetusel 9 noort ja üks juhendaja. Ettevalmistav kohtumine toimus oktoobri alguses, kui Saksa partner külas käis.

ÕPPEPROGRAMMID TIPU LOODUSKOOLIS

Sügisel osalesid 272 õpilast Tipu Looduskooli erinevates õppeprogrammides. Kõige kaugemad külastajad tulid Soomaale Loksa gümnaasiumist. Muidu osalesid koolitustel eelkõige Viljandimaa koolid. Programmide läbiviimist rahastas SA Keskkonnainvesteeringute Keskus.

Sügisvaheajaga lõpes meil sügisene hooaeg ning jätkame õuesõppeprogrammide läbiviimisega jaanuaris 2015. Kevadeks on plaanis koostada ka uusi veetemaatilisi õppeprogramme kolmandale ning neljandale kooliastmele.

Dagmar

METSISE UURINGUD SOOMAAL

Jalutasin tänavuse esimese lumesaju ajal Öördi raba servas. Eemal metsa taga urisid traktorid, metsasihil jalutasid isevärki aparaatidega mehed. Astusin juurde ning tundsin huvi, et mis kandi mehed ja mida siin Öördi rabaservas tehakse? Sain jutule Asko Lõhmusega, Tartu Ülikooli doktoriga, kes juhatab metsise uuringuid Soomaal.

Mis siin Öördi raba ääres teoksil on?

Hea sookoll, ära pahanda, meie tahame ühte sinu asukat, nimelt metsist aidata. Metsisel läheb Eestis halvasti. Kuigi ta on suur ja tore lind, inimesed tema pärast palju muretsevad ja teda palju kaitsevad, sellest hoolimata jääb metsis üha

vähemaks. Seepärast on nüüd nii metsamehed, teadlased ja looduskaitsejad üheskoos aru saanud, et me peame esmalt teada saama, mis sel metsisel viga on ja miks senised kaitsevõtted teda ei aita. See on väga paljude tahkudega küsimus. Vastuste otsimiseks oleme valinud Eestis ühe sellise koha, kus me saame metsise elu jälgida nii, et peaaegu kõiki metsiseid nägupidi tunneme. Soomaa on selleks olnud väga tore koht. Oleme Soomaa servas kolm-neli metsisemängu täpselt tundma õppinud. Püüame aru saada, kuidas metsiste pereelu läheb, millised ohud nende elus on. Arvame, et metsise praegused elupaigad ei ole need, mis nad kunagi siin sooservades olid, vaid elupaigad on palju muutunud. Traktorid ongi siin selleks, et püüame elupaiku muuta metsisele paremaks. Vähemalt proovime ja uurime, mida metsised ise sellest arvavad.

Jätkub naaberlehel →

SOOKOLL TUNNEB HUVI

UUS PERERAHVAS KARUSKOSE TALUS

Selle aasta varakevadest oleme oma aega ja energiat Karuskosele suunanud ja veetsime siin esimese suve. Rene on Soomaal elanud juba selle sajandi algusest, käinud mööda rabasid, vankriteid, pidanud Jõesuus Hostelit ja Riisal talu, maju projekteerinud ja ehitanud. Mina, Mariell, sattusin Soomaale esimest korda keskkooli lõpus, mitmepäevasele kanuumatkale, peale seda veetsin kõik suuremad suurvee ajad siin, sest olin siis matkajuht seiklusfirmas. Soomaa muutus tol ajal me loodusharidusega sõprusringkonnas käidavaks ja tuntud kohaks. Mõlemad oleme enne Soomaad palju maailmas ringi käinud, kuid Eesti kontekstis on Karuskose ideaalne paik seiklusvaimu värskete hoidmiseks ja hooaja pikendamiseks.

Karuskose on me baaslaager, kus elame Renega siis kui parasjagu väljaspool Soomaad ei matka. Nimelt korraldame meresüsta matku nii Eestis kui ka välismaal, mistõttu on päris palju nädalaid, mil me koduks hoopis näiteks telk kuskil maailmanurgas. Seoses aerutamise kerkis tegelikult esile ka Karuskose, sest siin on ideaalsed tingimused kanuu- ja süstakoolitusteks ja üldse matkamiseks, sest veega seotud tegevuste jaoks on Eestis hooaeg vaid ca 7 kuud.

Kui Karuskose müügis oli, mängisime mõttega, et tulevane omanik laseb talu kokku kukkuda (nagu siinkandis tihti

Foto: Rene ja Mariell Toonojal. Autor Mariell Jüssi.

juhtunud) või kõik muutub karmiks eravalduseks. Kuna inimesed on harjunud Karuskosel käima, siis oleme otsustanud, et püüame säilitada Karuskose olemust ja omaltpoolt pakkuda külalistele mitmekülgset ja sügavat Sooma elamust ja julgustada rohkem omasuguseid siiakanti.

Soomaa elulaad, lood ja inimesed on Karuskose suurim väärtus. Oleks ju väga

õige traditsioone jätkata – õuntest veini teha, hästi liblikaid tunda, hoolitseda talvevarude eest. Eks me proovime, kuid tegelikult olulisem veel on siin elavate inimestega koostööd teha ja ühist asja ajada. Karuskosel on ka oma koduleht <http://www.karuskose.com/> millel saate silma peal hoida.

Mariell Jüssi ja Rene Valner

Olete suve-sügise ringi mütnud, kas olete metsistega ka tuttavaks saanud?

Ja, metsised on meil vanad tuttavad. Alguses me ei teadnud seda, et metsise kanad on väga paiksed ja suvi otsa istuvad ühel metsalaplil. Iga kord kui sinna lähed saad selle sama kanaga kokku. Oleme näinud ka, et nende elu ei ole kerge. Tervelt kolmveerandil kanadest ei ole suvel tibusid. Mõnel kanal, kellel koorus 10 tibu, oli suve keskel neli tibu, suve lõpuks ei olnud aga ühtegi. Meil on ka selline plaan, et tahame metsistele raadiosaatjad selga panna. Tahame näha, kus metsised ringi liiguvad. Kahjuks ei ole see plaan meil veel hästi õnnestunud. Metsised on päris osavad ja nende kättesaamine on üpris keerukas.

Metsades uurimistööd tehes, kas olete kohanud ka teisi metsaelanikke?

Metsas on loomi palju. Paljud loomad kipuvad metsiseid, eriti noori linde, toiduks püüdma. Aga ei saagi neid süüdistada, eks iga loom seisab enda eest. Meie uurimisalal on palju metsnugiseid, kes söövad linnumune. Siin on liikumas hunte ja karusid. Ühe karuga on meil selline huvitav kohtumine, et sellel alal kus karu tegutses, ei olnud ühtegi muud kiskjat. Nii et võib juhtuda, et metsisele oleks karu väga meeldinud. Metsistega koos elab siin terve hulk muid elukaid. Paljud on sellised, kes on silmale nähtamatud või ise ringi ei jaluta. Peale metsise uurime ka neid elukaid kes elavad surnud puu peal, puu või mulla sees.

Intervjueeris Sookoll

SOOMAA RAHVUSPARGI KOOSTÖÖKOGU

Soomaa rahvusparki looduskeskuses toimub 8. detsembril 2014 Soomaa rahvusparki koostöökogu algatamise koosolek.

Koostöökogu üldine eesmärk on lahendada suuremaid rahvusparkiga seotud probleeme, vajalike ettepanekute tegemine asutustele, koostöö hoidmine erinevate ametkondade ja huvigruppide vahel, ametkondade ja kogukonna vahelise informatsiooni vahetus ja tegutsemine vastavalt kaitse-eesmärkidele. Koostöökogu liikmeks võib astuda igaüks, kes soovib teatud huvigruppi kogus esindada.

Kui teil on ettepanekuid konkreetsete isikute osas, kes võiks kuuluda koostöökogusse, siis palun nendest teada anda Liinale 15. jaanuariks 2015, liina.laanemets@keskkonnaamet.ee, või telefonil 5698 7103

KULTUURIPÄRANDI TÖÖGRUPI MOODUSTAMINE

22. jaanuaril 2015 Soomaal.

Soomaa rahvuspargi kultuuripärandi töögrupi esimene kokkusaamine toimub 22. jaanuaril 2015 Soomaal. Töögrupi eesmärk on kultuuripärandi kaitse korraldamisele kaasa aitamine, tegevuste planeerimine ja läbiviimine koostöös erinevate organisatsioonidega.

Töögruppi on oodatud kohalikud elanikud, ettevõtjad, huvilised ja isikud, kes on seotud Soomaa rahvuspargi kultuuripärandi uurimise, säilitamise ja kaitsmisega.

Töögrupis osaleda soovijatel palun endast märku anda 15. jaanuariks Liinale liina.laanemets@keskkonnaamet.ee, 56987103.

MTÜ

TIPU LOODUSKOOL

Tule Tipu Looduskooli liikmeteks

MTÜ Tipu Looduskool otsib oma liikmeskonda aktiivseid liikmeid, kes soovivad Tipu Looduskooli arendamisele kaasa aidata.

Meie tegevustega saab tutvuda kodulehel www.tipulooduskool.ee.

Kodulehelt leiab ka põhikirja ning avalduse liikmeks saamiseks.

<http://tipulooduskool.ee/mtu-tipu-looduskool>.

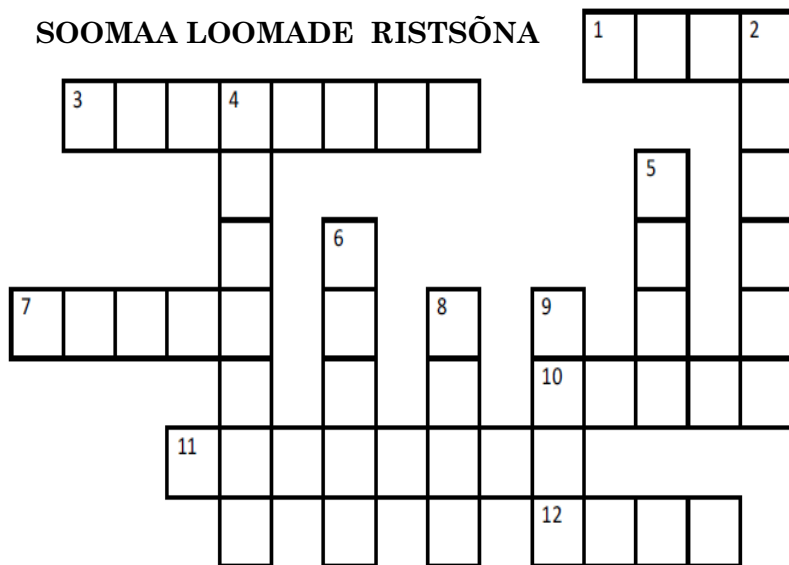
SOOMAA SÕPRADE SELTS LÕPETAS TEGEVUSE

Kuupäevaga 25. november 2014 on Soomaa Sõprade Selts kustutatud Äriregistrist.

Soomaa Sõprade Seltsist jäävad maha meenutused ühiselt tehtust – talgud, jõulupeod, vikatimehe võistlused, matkad ...

Esialgu jääb avatuks SSS koduleht, sealsest galeriist leiate põnevaid fotosid Soomaast ja sõprade seltsist. Kodulehe materjalide haldajaks jääb Tipu Looduskool. Vikatimees toimub ka järgnevatel aastatel, samamoodi ilmub kindlasti veel paari aasta jooksul Jõhvikas.

SOOMAA LOOMADE RISTSÕNA

Kõrvela

1. Väike kiskja, kes eelistab elada jõgede kallastel.
3. Isased kannavad enamuse aasta jooksul kaheharulisi sarvi, millega uhkustatakse paaritumisperioodil.
7. Kõige suurem loom Soomaal.
10. Keskmise suurusega loom, kelle kõrvade otstes on karvatutid.
11. Pisike putuktoiduline loom, kes tegutseb enamasti lumevaiba all.
12. Suur karvane elukas, kes magab talveund.

Alla

2. Suurepärase inseneritaibuga ehitaja.
4. Väga osav kalakütt.
5. Vahel nuhtlus linnupoegadele, aga enamasti toitub käbidest.
6. Osav kiskja, kes saab kätte isegi orava.
8. Putuktoiduline loom, kes talvel magab.
9. Kõige väiksem kiskja Soomaa metsades.

Infolehe väljaandmist toetab
SA Keskkonnainvesteeringute Keskus

Tipu Looduskool
www.tipulooduskool.ee
info@tipulooduskool.ee

Vastutav väljaandja
Meelis Suurkask
meelis.suurkask@mail.ee